

DZIENNIK URZĘDOWY

WOJEWÓDZTWA OPOLSKIEGO

Opole, dnia 30 sierpnia 2017 r.

Poz. 2141

ROZSTRZYGNIĘCIE NADZORCZE NR PN.III.4131.1.10.2017.KN WOJEWODY OPOLSKIEGO

z dnia 29 sierpnia 2017 r.

Na podstawie art. 91 ust. 1 i 3 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2016 r. poz. 446 ze zm.) **stwierdzam nieważność uchwały nr XXXVI/288/2017 Rady Miejskiej w Strzelcach Opolskich z dnia 26 lipca 2017 r. w sprawie zmiany nazwy ulicy znajdującej się w Szymiszowie – z powodu istotnego naruszenia prawa.**

Uzasadnienie

W dniu 26 lipca 2017 r. Rada Miejska w Strzelcach Opolskich, powołując się art.18 ust. 2 pkt 13 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2016 r. poz. 446, z późn. zm.) oraz art. 6 ust. 1 ustawy z dnia 1 kwietnia 2016 r. o zakazie propagowania komunizmu lub innego ustroju totalitarnego przez nazwy budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej (Dz. U. z 2016 r. poz. 744) podjęła uchwałę XXXVI/288/2017. Uchwała ta wpłynęła do Wojewody Opolskiego drogą elektroniczną w dniu 31 lipca 2017 r. (drogą tradycyjną w dniu 3 sierpnia 2017 r.). Aktem tym Rada Miejska w Strzelcach Opolskich ulicy stanowiącej własność Gminy Strzelce Opolskie położonej w Szymiszowie nadała nazwę „22 Lipca”.

Uchwała w sposób istotny narusza prawo, tj. art. 1 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 1 kwietnia 2016 r. o zakazie propagowania komunizmu lub innego ustroju totalitarnego (Dz. U. z 2016 r., poz. 744 z późn. zm.) - dalej ustawa o zakazie propagowania komunizmu - poprzez nadanie ulicy nazwy, która w sposób jednoznaczny kojarzona jest z propagowaniem i upamiętnieniem daty ściśle związanej z ustrojem komunistycznym w Polsce w latach 1944 - 1998, tj. datą upamiętniającą Manifest Lipcowy i utworzenie PKWN.

Mając na uwadze, że nazwa „22 Lipca” nadana kwestionowaną uchwałą znajduje się pośród nazw wymienionych przez Instytut Pamięci Narodowej, jako nazwa konieczna do zmiany w związku z wprowadzeniem ustawy o zakazie propagowania komunizmu, Wojewoda Opolski w pierwszej kolejności zwrócił się do Gminy o doręczenie za pośrednictwem faksu uzasadnienia do uchwały. Z uzasadnienia tego wynika, że w Szymiszowie, miejscowości znajdującej się na terenie Gminy Strzelce Opolskie, funkcjonowała ulica o nazwie „22 Lipca” mająca na celu upamiętnienie powstania Polskiego Komitetu Wyzwolenia Narodowego w roku 1944. Z uwagi na konieczność zmiany tej nazwy w związku z wejściem w życie ustawy o zakazie propagowania komunizmu i opinią Instytutu Pamięci Narodowej potwierdzającą ten fakt, Burmistrz Strzelce Opolskich zwrócił się do mieszkańców miejscowości i wskazanie nowej nazwy. W odpowiedzi mieszkańcy wskazali, iż chcą by aktualnie ulica nosiła nazwę „22 Lipca” w celu upamiętnienia nadanie w roku 1807 Konstytucji Królestwu Warszawskiemu przez Napoleona Bonaparte. Rada Miejska w Strzelcach Opolskich uznała, że taka zmiana nazwy ulicy jest zasadna.

W dniu 3 sierpnia 2017 r. Wojewoda Opolski wszczął wobec kwestionowanej uchwały postępowanie nadzorcze, o czym zawiadomił Przewodniczącego Rady Miejskiej w Strzelcach Opolskich. Jednocześnie wezwał do złożenia w sprawie szczegółowych wyjaśnień. Wyjaśnienia te wpłynęły do Wojewody Opolskiego w dniu 7 sierpnia 2017 r. Potwierdziły one przebieg prac nad zmianami nazw ulic w związku z upływającym terminem wynikającym z art. 6 ust. 1 ustawy o zakazie propagowania komunizmu, uzyskanie opinii Instytutu Pamięci Narodowej oraz wnioski mieszkańców Szymiszowa.

W dniu 4 sierpnia 2017 r. Wojewoda Opolski wystąpił także, w związku z art. 2 ust. 1 ustawy o zakazie propagowania komunizmu, do Instytutu Pamięci Narodowej o opinię co do niezgodności nadanej nazwy ulicy z art. 1 ust. 1 i 2 cyt. ustawy. Opinia wpłynęła do Wojewody w dniu 23 sierpnia 2017 r. Wynika z niej jednoznacznie,

że nazwa „22 Lipca” jest niezgodna z ustawą o zakazie propagowania komunizmu, ponieważ nadal powszechnie kojarzona jest z upamiętnieniem Manifestu Lipcowego z 1944 r. pomimo zmiany uzasadnienia, i jako taka nie może funkcjonować w przestrzeni publicznej.

W związku z przeprowadzonym postępowaniem nadzorczym Wojewoda Opolski stwierdza, że uchwała nadająca nazwę ulicy w Szymiszowie na terenie Gminy Strzelce Opolskie w sposób istotny narusza prawo. Zgodnie z art. 1 ust. 1 i 2 ustawy o zakazie propagowania komunizmu nazwy budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej, w tym dróg, ulic, mostów i placów, nadawane przez jednostki samorządu terytorialnego nie mogą upamiętniać osób, organizacji, wydarzeń lub dat symbolizujących komunizm lub inny ustrój totalitarny, ani w inny sposób takiego ustroju propagować. Za propagujące komunizm uważa się także nazwy odwołujące się do osób, organizacji, wydarzeń lub dat symbolizujących represyjny, autorytarny i niesuwerenny system władzy w Polsce w latach 1944-1989.

Nazwa „22 Lipca” jest upamiętnieniem wylansowanej przez propagandę komunistyczną daty powstania Polskiego Komitetu Wyzwolenia Narodowego. Dzień ten został ogłoszony w PRL jako „Święto Odrodzenia Polski”. Utworzenie PKWN (faktycznie dokonane w Moskwie, pod osobistym nadzorem J. Stalina) i jego ogłoszenie przez ZSRR oficjalną władzą na ziemiach zajętych przez Armię Czerwoną, zapoczątkowało budowę państwa stalinowskiego w Polsce. Było to kolejnym etapem sowieckich działań przeciw prawowitym władzom Rzeczypospolitej Polskiej, walczącej o niepodległość Polski od roku 1939 w ramach koalicji antyniemieckiej. Władze te reprezentowane były przez Prezydenta RP i rząd RP na uchodźstwie oraz przez działające i ich upoważnienia struktury Polskiego Państwa Podziemnego w Kraju. Ogłoszenie przez Moskwę PKWN jedyną władzą uprawnioną do zarządzania terytorium RP zajętym przez Armię Czerwoną, oznaczało nowy etap zwalczania władz RP na uchodźstwie środkami dyplomatycznymi i propagandowymi oraz nowy etap niszczenia podziemnych struktur władzy cywilnej (Delegatura Rządu) i wojskowej (Armia Krajowa) środkami militarnymi i policyjnymi.

Struktury państwa stalinowskiego, których początek w propagandzie komunizmu symbolizowała data 22 Lipca 1944 r., także budowano poprzez fizyczną likwidację żołnierzy i urzędników Polskiego Państwa Podziemnego. W pierwszym okresie główny ciężar tych działań brały na siebie jednostki NKWD i Armii Czerwonej. W kolejnym okresie – formacje podległe Ministerstwu Bezpieczeństwa Publicznego (UB, MO, KBW). Pełna zależność od ZSRR, zarówno PKWN jak i kolejnych rządów w okresie PRL, oznaczała realizację priorytetów polityki sowieckiej, z reguły wbrew interesom polskich obywateli i wbrew polskiej racji stanu. Immanentnymi cechami systemu, zapoczątkowanego przez ogłoszenie PKWN i symbolizowanego przez datę 22 Lipca 1944 r., były likwidacja gospodarki wolnorynkowej, gwałcenie swobód obywatelskich oraz liczne zbrodnie (w tym mordy sądowe), popełniane pod osłoną stalinowskich instytucji państwowych.

Faktu, iż nazwa „22 Lipca” powszechnie kojarzona jest z systemem komunistycznym nie zmieni nadanie ulicy tej samej nazwy z nowym uzasadnieniem. W przypadku nazw ulic upamiętniających datę dzienną i miesięczną, dokonanie zmiany jedynie uzasadnienia uchwały poprzez wybór innego wydarzenia, które miało miejsce tego samego dnia i miesiąca jest uzasadnione jedynie w przypadku, kiedy stara nazwa naruszająca art. 1 ustawy o zakazie propagowania komunizmu zastępowana jest upamiętnieniem wydarzenia powszechnie znanego i doniosłego w historii Polski. Trudno za takie wydarzenie uznać nadanie przez Napoleona Bonaparte Konstytucji Księstwu Warszawskiemu. W polskiej tradycji upamiętniania ważnych wydarzeń historycznych nie upamiętniano dnia nadania Konstytucji Księstwu Warszawskiemu. Nie ma też ono historycznych związków z gminą Strzelce Opolskie. Należy zatem uznać, w ocenie Wojewody Opolskiego popartej stanowiskiem Instytutu Pamięci Narodowej, że w obecnym kształcie nazwa „22 Lipca”, pomimo zmiany uzasadnienia uchwały, nadal postrzegana jest jako nazwa propagująca komunizm. Jako taka nie może zostać nadana uchwałą Rady Miejskiej w Strzelcach Opolskich, co czyni tę uchwałę sprzeczną z prawem.

Mając na uwadze powyższe, stwierdzam jak na wstępie.

Na podstawie art. 98 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym, w związku z art. 54 § 1 ustawy z dnia 30 sierpnia 2002 r. o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (Dz. U. z 2016 r. poz. 718 ze zm.) niniejsze rozstrzygnięcie nadзорcze może być zaskarżone do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Opolu za pośrednictwem Wojewody Opolskiego w terminie 30 dni od dnia jego doręczenia.

Z up. Wojewody Opolskiego
Dyrektor
Wydziału Prawnego i Nadzoru

Beata Adamus